

Συμμετοχή των εργαζομένων στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

Ευρωπαϊκός Οργανισμός
για την Ασφάλεια και την
Υγεία στην Εργασία

European Trade Union Confederation (ETUC)
Confédération européenne des syndicats (CES)

Ασφαλείς και Υγιείς
Χώροι Εργασίας

Περιεχόμενα

Πρόλογος	4
Εισαγωγή: Γιατί είναι σημαντική η συμμετοχή των εργαζομένων	6
Ο ρόλος των εργοδοτών	9
Ο ρόλος των εργαζομένων	10
Ο ρόλος των εκπροσώπων των εργαζομένων	12
Κατάλογοι ελέγχου της αποτελεσματικής συμμετοχής των εργαζομένων	13
Πηγές και περαιτέρω πληροφόρηση	17
Σχετικά με την εκστρατεία	18

«Οι εργαζόμενοι και η διοίκηση της επιχείρησης πρέπει να συνεργάζονται στενά με στόχο την από κοινού εξεύρεση λύσεων σε κοινά προβλήματα.»

Πρόλογος

Christa Sedlatschek

Διευθύντρια του Ευρωπαϊκού Οργανισμού
για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Τις τελευταίες δεκαετίες έχουν σημειωθεί βελτιώσεις στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας των ευρωπαϊών εργαζομένων. Ωστόσο, τα ατυχήματα, οι ασθένειες και οι θάνατοι που συμβαίνουν στους χώρους εργασίας εξακολουθούν να απειλούν σοβαρά τους εργαζομένους της Ευρώπης. Η βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας στους χώρους εργασίας απαιτεί τη στενή συνεργασία των εργαζομένων και της διοίκησης για την από κοινού εξεύρεση λύσεων σε κοινά προβλήματα.

Για τους εργαζομένους, στόχος είναι η μέριμνα για την πρόληψη των βλαβών που μπορεί να υποστούν και οφείλονται στην εργασία τους. Για τους εργοδότες, προτεραιότητα είναι η εξασφάλιση βοήθειας για τον προσδιορισμό των πραγματικών προβλημάτων, την εξεύρεση κατάλληλων λύσεων και την παροχή κινήτρων στο εργατικό δυναμικό. Γι' αυτούς τους λόγους, η **εκστρατεία του EU-OSHA «Ασφαλείς και Υγιείς Χώροι Εργασίας 2012-2013»** έχει ως στόχο να ενθαρρύνει τις διοικήσεις, τους εργαζομένους, τους εκπροσώπους των εργαζομένων και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να ενώσουν τις δυνάμεις τους για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία.

Ο παρών πρακτικός οδηγός για τη συμμετοχή των εργαζομένων στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία περιγράφει τι σημαίνει αποτελεσματική συμμετοχή στην πράξη, καθώς και τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους για τη μείωση των κινδύνων στους χώρους εργασίας. Δίνεται έμφαση στον ενεργό ρόλο που πρέπει να έχουν οι εργαζόμενοι και στη συνεργασία που πρέπει να αναπτύξουν με τους συναδέλφους και τις διοικήσεις των επιχειρήσεων για την επίτευξη ουσιαστικών βελτιώσεων στο εργασιακό περιβάλλον. Επίσης, εξετάζονται τρόποι ενθάρρυνσης της συμμετοχής των εργαζομένων σε ατομικό επίπεδο, αλλά και ο ρόλος τους στην προαγωγή της συνεργασίας των εκπροσώπων τους με τους εργοδότες για τη βελτίωση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού συνολικά, περιλαμβανομένης της διοίκησης, των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους. Απώτερος στόχος είναι η προώθηση του ανοιχτού διαλόγου και νοοτροπίας ένταξης των αρχών της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στον ρόλο που διαδραματίζει ο καθένας ξεχωριστά.

Η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικαλιστικών Οργανώσεων (ETUC) προσυπογράφει ανεπιφύλακτα τον παρόντα οδηγό, διότι βασική αρχή του οργανισμού μας είναι το δικαίωμα στις αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και η προαγωγή της ασφάλειας, της υγείας και της ευημερίας των εργαζομένων προς όφελος όλων. Η ETUC, οι συνδεδεμένες εθνικές συνδικαλιστικές ενώσεις και οι ευρωπαϊκές ομοσπονδίες στον κλάδο της βιομηχανίας θεωρούν ότι η ενημέρωση, οι διαβουλεύσεις και η συμμετοχή των εργαζομένων διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην επίτευξη αυτών των στόχων και στην ενίσχυση της καινοτομίας, της παραγωγικότητας και της ανάπτυξης στην Ευρώπη.

Γι' αυτούς και για άλλους λόγους, υποστηρίζουμε ενεργά τη συνεργασία των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους με τους εργοδότες για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας στους χώρους εργασίας. Για να ενισχύσουμε τον σημαντικό ρόλο της διαχείρισης της ασφάλειας, ενθαρρύνουμε τις συνδεδεμένες οργανώσεις και τους εργοδότες να χρησιμοποιήσουν αυτόν τον οδηγό και να μεριμνήσουν για τη διεξαγωγή ενός ανοιχτού και ειλικρινούς διαλόγου για την υγεία και την ασφάλεια. Καλούμε, επίσης, τους επιθεωρητές εργασίας να προωθήσουν την ουσιαστική συμμετοχή των εργαζομένων στην ασφάλεια και την υγεία και να μεριμνήσουν για τον περιορισμό των λανθασμένων πρακτικών.

Πρόθεσή μας είναι να αντιμετωπίσουμε το αυξανόμενο πρόβλημα των επιπρόσθετων ωρών εργασίας τις οποίες πρέπει να δαπανούν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων ώστε να αντεπεξέρχονται τόσο στα καθήκοντα της κανονικής εργασίας τους όσο και στα καθήκοντα που έχουν ως εκπρόσωποι των εργαζομένων. Στόχος μας είναι να διασφαλίσουμε ότι οι εκπρόσωποι των εργαζομένων λαμβάνουν τη στήριξη που χρειάζονται τόσο από τους εργοδότες τους όσο και από τους εργαζομένους τους οποίους εκπροσωπούν αλλά και από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Επίσης, διοργανώνουμε εκστρατείες για τη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της συμμετοχής των εργαζομένων, των εκπροσώπων των εργαζομένων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι εργαζόμενοι επιστρέφουν σώοι και αβλαβείς στο σπίτι μετά την εργασία τους.

Bernadette Ségol

Γενική γραμματέας ETUC

European Trade Union Confederation (ETUC)
Confédération européenne des syndicats (CES)

Εισαγωγή: Γιατί είναι σημαντική η συμμετοχή των εργαζομένων

Περισσότεροι από 5 580 άνθρωποι χάνουν τη ζωή τους κάθε χρόνο στην ΕΕ λόγω ατυχημάτων στους χώρους εργασίας τους. Επιπλέον, 150 000 άνθρωποι χάνουν τη ζωή τους λόγω ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία τους. Πολλοί από αυτούς τους θανάτους θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί με την ορθολογική και κατάλληλη διαχείριση των κινδύνων στους χώρους εργασίας, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων και της εφαρμογής επαρκών μέτρων.

Αν και είναι καθήκον των εργοδοτών να διασφαλίζουν χώρους εργασίας όπου οι κίνδυνοι για την ασφάλεια και την υγεία βρίσκονται υπό έλεγχο, ωστόσο η νομοθεσία απαιτεί και τη συνδρομή των εργαζομένων στην προσπάθεια αυτή. Επιπλέον, στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, οι εργοδότες πρέπει να ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων και των εκπροσώπων τους. Οι διοικήσεις δεν διαθέτουν λύσεις για όλα τα προβλήματα υγείας και ασφάλειας στους χώρους εργασίας. Οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους διαθέτουν την εμπειρία και τη γνώση όσον αφορά τις διαδικασίες εκτέλεσης των εργασιών

«Μέσω της συμμετοχής τους στη διαμόρφωση ασφαλών συστημάτων εργασίας, οι εργαζόμενοι θα μπορούν να παρέχουν συμβουλές, να υποβάλλουν προτάσεις και να ζητούν βελτιώσεις.»

αλλά και το πώς αυτές τους επηρεάζουν. Γι' αυτόν τον λόγο, οι χώροι εργασίας στους οποίους οι εργαζόμενοι συμβάλλουν ενεργά στη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας συχνά παρουσιάζουν χαμηλότερα επίπεδα επαγγελματικών κινδύνων και χαμηλότερα ποσοστά εργατικών ατυχημάτων (¹).

Τι σημαίνει συμμετοχή των εργαζομένων;

Η συμμετοχή των εργαζομένων στην υγεία και στην ασφάλεια περιλαμβάνει μια απλή αμφίδρομη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι / εκπρόσωποι των εργαζομένων:

- συζητούν,
- ανταλλάσσουν προβληματισμούς,
- ανταλλάσσουν πληροφορίες και απόψεις,
- επιλαμβάνονται των θεμάτων εγκαίρως,
- λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις όλων των ενδιαφερόμενων μερών,
- αποφασίζουν από κοινού,
- επιδεικνύουν αμοιβαίο σεβασμό και εμπιστοσύνη.

Οι εργαζόμενοι πρέπει να ενημερώνονται, να λαμβάνουν οδηγίες και κατάρτιση και να συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις για θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία.

Η πλήρης συμμετοχή των εργαζομένων δεν πρέπει να περιορίζεται στις διαβουλεύσεις, οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους πρέπει να συμμετέχουν και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

(¹) EU-OSHA — Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, Worker representation and consultation on health and safety — Analysis of the findings of the European Survey of Enterprises on New and Emerging Risks (Esener) (Εκπροσώπηση των εργαζομένων και διαβούλευση σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια — Ανάλυση των πορισμάτων της ευρωπαϊκής έρευνας σχετικά με τους νέους και τους αναδυόμενους κινδύνους στις επιχειρήσεις), 2012.

Βασικοί λόγοι που καθιστούν απαραίτητη την ενεργή συμμετοχή των εργαζομένων στις αποφάσεις της διοίκησης:

- Η συμμετοχή των εργαζομένων συμβάλλει στην ανάπτυξη αποτελεσματικών τρόπων για την προστασία των εργαζομένων.
- Η συμμετοχή των εργαζομένων στο στάδιο του σχεδιασμού διευκολύνει τον εντοπισμό των αιτίων που οδήγησαν στη λήψη ενός συγκεκριμένου μέτρου, την εξεύρεση πρακτικών λύσεων και τη συμμόρφωση με το τελικό αποτέλεσμα.
- Η συμμετοχή των εργαζομένων στη διαμόρφωση των συστημάτων ασφαλούς εργασίας θα τους δώσει τη δυνατότητα να παρέχουν συμβουλές, να υποβάλλουν προτάσεις και να ζητούν βελτιώσεις, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη μέτρων για την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών έγκαιρα και με οικονομικά αποδοτικό τρόπο.

Θεσμικό πλαίσιο για τη συμμετοχή των εργαζομένων

- Οι εργοδότες πρέπει να ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων και/ή των εκπροσώπων τους και να επιτρέπουν την ισόρροπη συμμετοχή τους σε συζητήσεις για όλα τα ζητήματα που αφορούν την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία.
- Οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποι των εργαζομένων έχουν δικαίωμα να ζητούν από τον εργοδότη την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων, καθώς και να υποβάλλουν προτάσεις.
- Οι εθνικές νομοθεσίες και/ή πρακτικές θέτουν συγκεκριμένες απαιτήσεις σχετικά με τις διαδικασίες παροχής πληροφόρησης και τις διαδικασίες διαβούλευσης, ειδικά σε ό,τι αφορά τους εκπροσώπους των εργαζομένων και τα δικαιώματά τους, καθώς και το θεσμικό πλαίσιο διαβούλευσης, όπως π.χ. τις κοινές επιτροπές για θέματα ασφάλειας.
- Ο συνδυασμός τυπικών και άτυπων διαδικασιών και μεθόδων αποτελεί συνήθως την καλύτερη λύση. Συγκεκριμένα, η άμεση συμμετοχή των εργαζομένων και ο θεσμός των εκπροσώπων των εργαζομένων δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως δύο εναλλακτικές επιλογές αλλά ως διαφορετικές δίοδοι που πρέπει να συνδυάζονται με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο.

Ο ρόλος των εργοδοτών

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, οι εργοδότες είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση της υγείας και της ασφάλειας στους χώρους εργασίας ευθύνης τους. Αυτό σημαίνει ότι μεριμνούν για την προστασία των εργαζομένων από κάθε πιθανή αιτία πρόκλησης βλάβης μέσω του αποτελεσματικού ελέγχου των κινδύνων πρόκλησης τραυματισμού ή ασθενειών που θα μπορούσαν να παρουσιαστούν στο εργασιακό περιβάλλον.

Με βάση τη νομοθεσία για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, οι εργοδότες έχουν καθήκον να διενεργούν εκτιμήσεις κινδύνων στους χώρους εργασίας. Πρέπει να διενεργούνται εκτιμήσεις σχετικά με όλους τους κινδύνους που θα μπορούσαν να προκαλέσουν βλάβες στους εργαζομένους στους χώρους εργασίας τους, με σκοπό τον προσδιορισμό των μέτρων ελέγχου που απαιτούνται.

Οι εργοδότες πρέπει να παρέχουν πληροφόρηση στους εργαζομένους σχετικά με τους κινδύνους στους χώρους εργασίας και για τα μέτρα προστασίας, καθώς και οδηγίες και κατάρτιση για την αντιμετώπιση των κινδύνων.

Οι εργοδότες πρέπει να ζητούν τη γνώμη των εργαζομένων σε θέματα επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας. Σύμφωνα με την εκάστοτε εθνική νομοθεσία, οι διαβουλευσεις μπορούν είτε να είναι άμεσες είτε να διεξάγονται μέσω εκπροσώπου των εργαζομένων. Σε πολλές περιπτώσεις ακολουθείται ένας συνδυασμός των δύο μεθόδων. Ενδέχεται να απαιτηθεί η δημιουργία μιας κοινής επιτροπής εργαζομένων και εργοδοτών για την ασφάλεια, στο πλαίσιο της οποίας θα εξετάζονται κυρίως θέματα στρατηγικής.

Οι εργοδότες πρέπει να καλλιεργήσουν μια νοοτροπία ένταξης των αρχών της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στον ρόλο του καθενός ξεχωριστά. Διαβουλευσεις πρέπει να πραγματοποιούνται σε όλες τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους. Οι βασικές αρχές παραμένουν οι ίδιες, όπως η ενθάρρυνση του ανοιχτού διαλόγου, η συνεκτίμηση και η αξιοποίηση όλων των απόψεων και η ανάληψη κατάλληλης δράσης —η μορφή μπορεί να αλλάζει.

«Όλοι μαζί φροντίζουμε για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία.»

Ο ρόλος των εργαζομένων

Τόσο οι εργοδότες όσο και οι εργαζόμενοι είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία. Κύριο καθήκον των εργοδοτών είναι η πρόληψη των κινδύνων που απειλούν τους εργαζομένους με την εφαρμογή μέτρων προστασίας, περιλαμβανομένων των ασφαλών μεθόδων εργασίας, του ασφαλούς εξοπλισμού, του κατάλληλου εξοπλισμού ατομικής προστασίας, καθώς και με την παροχή ενημέρωσης, οδηγιών και κατάρτισης στους εργαζομένους. Η νομοθεσία ορίζει, ωστόσο, ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να συνδράμουν τους εργοδότες στο καθήκον της προστασίας τους:

- μεριμνώντας για την ασφάλεια και την υγεία τόσο τη δική τους όσο και των άλλων,
- προάγοντας την ενεργή συνεργασία με τον εργοδότη τους σε θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία,
- εφαρμόζοντας την κατάρτιση που έλαβαν για την ασφαλή εκτέλεση της εργασίας τους, τη χρήση εξοπλισμού, εργαλείων, ουσιών κ.λπ.,
- ενημερώνοντας τον εργοδότη, τους προϊστάμενους ή τους εκπροσώπους των εργαζομένων σχετικά με περιπτώσεις στις οποίες είτε η ίδια η φύση της εργασίας είτε τα ανεπαρκή μέτρα ασφαλείας δημιουργούν κινδύνους για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων.

Οι νομικές απαιτήσεις αντικατοπτρίζουν τους λόγους για τους οποίους οι εργαζόμενοι οφείλουν να συμμετέχουν στη βελτίωση των προτύπων για την υγεία και την ασφάλεια τόσο για τους ίδιους όσο και για τους συναδέλφους τους. Πρώτον, η υγεία και η ασφάλεια τούς προστατεύει από το να υποστούν βλάβες ως συνέπεια της εργασίας τους. Δεύτερον, η επίγνωση των κινδύνων που υπάρχουν στον χώρο εργασίας τους συμβάλλει στην καλύτερη διαχείριση αυτών των κινδύνων.

Πρώτοι οι εργοδότες πρέπει να καλλιεργήσουν μια νοοτροπία για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, η οποία να υποστηρίζει τη συμμετοχή των εργαζομένων. Ωστόσο, η συμμετοχή των εργαζομένων δεν θα πρέπει

«Τόσο οι εργοδότες όσο και οι εργαζόμενοι έχουν ευθύνη να μεριμνούν για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία.»

να περιορίζεται απλώς στην παθητική συνεργασία και στην τήρηση των κανόνων ασφάλειας. Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων είναι η αξιοποίηση στο έπακρο των νομικών προβλέψεων σχετικά με τη συμμετοχή των εργαζομένων.

Μεταξύ των τρόπων συμμετοχής των εργαζομένων περιλαμβάνονται:

- η υποβολή ερωτήσεων, η ανάδειξη θεμάτων και η υποβολή προτάσεων κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων, ομαδικών συζητήσεων, σεμιναρίων κατάρτισης ή κατ' ιδίαν συζητήσεων με τους προϊσταμένους ή με τη διοίκηση,
- η συμμετοχή σε διαβουλευσεις στο πλαίσιο ερευνών ή η συμμετοχή σε προγράμματα υποβολής προτάσεων ή διαγωνισμούς για την ασφάλεια,
- η συμμετοχή σε δοκιμές, π.χ. για την επιλογή μέσων ατομικής προστασίας,
- η εθελοντική συμμετοχή σε δράσεις για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία, όπως η λειτουργία σχετικών ομάδων εργασίας,
- η υποβολή εκθέσεων σχετικά με ατυχήματα, παρ' ολίγον ατυχήματα ή άλλο πιθανό κίνδυνο ή εμπόδιο για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων, καθώς και προτάσεων για βελτιώσεις,
- η συζήτηση με τον εκπρόσωπο των εργαζομένων, εάν υπάρχει, και η συμμετοχή σε κάθε τύπου δράσεις (π.χ. συνεδριάσεις, έρευνες κ.λπ.) που διοργανώνονται στο πλαίσιο αυτό· σε αντίθετη περίπτωση, η εθελοντική ανάληψη καθηκόντων εκπροσώπου εργαζομένων μπορεί να είναι μια λύση,
- η συνεισφορά σχετικών με την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία πληροφοριών, στο ενημερωτικό δελτίο της επιχείρησης,
- η εφαρμογή κατά την εκτέλεση των εργασιακών καθηκόντων των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά την κατάρτιση,
- η παραδειγματική στάση τους έναντι των νεοπροσληφθέντων συναδέλφων τους και η παροχή

συνδρομής προς αυτούς όσον αφορά διάφορες πτυχές της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία τους.

«Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματικότερη προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων είναι η αξιοποίηση στο έπακρο των νομικών προβλέψεων για τη συμμετοχή των εργαζομένων στην προσπάθεια αυτή.»

Ο ρόλος των εκπροσώπων των εργαζομένων

«Ο ρόλος του εκπροσώπου των εργαζομένων είναι να διασφαλίζει τη συμμετοχή των εργαζομένων στις αποφάσεις που λαμβάνει η διοίκηση της επιχείρησης.»

Η εκπροσώπηση των εργαζομένων, σε συνδυασμό με την άμεση συμμετοχή των εργαζομένων, συνιστά αποτελεσματικό μηχανισμό διαβούλευσης και συμμετοχής των εργαζομένων στην επαγγελματική υγεία και ασφάλεια. Ο ρόλος του εκπροσώπου των εργαζομένων είναι να διασφαλίζει τη συμμετοχή τους στη λήψη των αποφάσεων της διοίκησης για την καθιέρωση μέτρων πρόληψης και προστασίας, εκφράζοντας τις απόψεις, τις ανησυχίες και τις προτάσεις τους. Επιπλέον, ο ρόλος του διαφέρει από τον ρόλο των προϊσταμένων, στις αρμοδιότητες των οποίων περιλαμβάνεται η διαχείριση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία. Τα δικαιώματα και οι αρμοδιότητες των εκπροσώπων των εργαζομένων καθορίζονται από την εθνική νομοθεσία και μπορεί να περιλαμβάνουν άδεια μετ' αποδοχών για τη διεκπεραίωση των αρμοδιοτήτων τους και τη συμμετοχή τους σε δράσεις κατάρτισης.

Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων μπορεί να συμμετέχουν σε μια κοινή επιτροπή ασφάλειας εργαζομένων-εργοδοτών. Οι επιτροπές ασφάλειας λειτουργούν ως πεδίο διαλόγου και ως συμβουλευτικά όργανα για τη λήψη αποφάσεων στις επιχειρήσεις. Οι επιτροπές ασφάλειας επιτρέπουν στους εκπροσώπους των εργαζομένων, στους συμβούλους υγείας και ασφάλειας, στη διοίκηση και στους προϊσταμένους να συνεδριάζουν και να εντοπίζουν θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία, καθώς και να επηρεάζουν από κοινού τις επιδόσεις ασφάλειας και υγείας στην επιχείρηση. Η εθνική νομοθεσία και οι εθνικές κατευθυντήριες οδηγίες καθορίζουν τον τρόπο σύστασης και λειτουργίας αυτών των επιτροπών. Θα πρέπει να υπάρχει ισόρροπη εκπροσώπηση των εργαζομένων και της διοίκησης, ενώ στο πλαίσιο λειτουργίας τους πρέπει να εξετάζονται κυρίως θέματα στρατηγικής και σημαντικά προβλήματα.

Ενδέχεται, επίσης, οι εκπρόσωποι των εργαζομένων να είναι και εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις διαδραματίζουν πολύτιμο ρόλο στη στήριξη και στην κατάρτιση των εκπροσώπων τους και στην παροχή ανεξάρτητης πληροφόρησης σε θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Σε πολλές περιπτώσεις, συνεργάζονται με τους εργοδότες σε διάφορα προγράμματα, για την επίλυση προβλημάτων στον τομέα της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας.

Κατάλογοι ελέγχου της αποτελεσματικής συμμετοχής των εργαζομένων

Οι δύο κατάλογοι ελέγχου που ακολουθούν καλύπτουν τα κύρια σημεία που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την καθιέρωση διαδικασιών για τη βελτίωση της συμμετοχής των εργαζομένων. Ο πρώτος κατάλογος ελέγχου απευθύνεται στους εργαζομένους, ενώ ο δεύτερος στους εκπροσώπους των εργαζομένων. Οι ερωτήσεις στις οποίες δίνεται η απάντηση «όχι» χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης για να προσδιοριστεί τι θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά. Οι εν λόγω κατάλογοι ελέγχου έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα, πρέπει δε να θεωρούνται απλώς ως οδηγοί για την κάλυψη βασικών θεμάτων.

	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ	Ναι	Όχι
1	Συμμετέχουν οι εργαζόμενοι σε διαβουλεύσεις και στη διαδικασία εκτίμησης των κινδύνων που αφορούν στην εργασία τους;		
2	Παρασχέθηκε κατάρτιση στους εργαζομένους ώστε να μπορούν να κατανοήσουν πώς εφαρμόζονται οι γενικές αρχές πρόληψης για την ανάπτυξη μέτρων υγείας και ασφάλειας στην εργασία;		
3	Ενθαρρύνεται η υποβολή προτάσεων από τους εργαζομένους για τη βελτίωση των προτύπων υγείας και ασφάλειας στην εργασία;		
4	Παρέχεται κατάρτιση στους εργαζομένους ώστε να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τις πηγές κινδύνου στους χώρους εργασίας τους αλλά και τις παραλείψεις στις καθιερωμένες από τους εργοδότες διαδικασίες για την προστασία του προσωπικού;		
5	Συμμετέχουν οι εργαζόμενοι σε διαβουλεύσεις και στην κατάρτιση οδηγίων, διαδικασιών, πολιτικών κ.λπ.;		
6	Κατά τον σχεδιασμό αλλαγών, συμμετέχουν οι εργαζόμενοι σε διαβουλεύσεις και στη σχετική διαδικασία πριν από την τελική έγκριση των μέτρων;		
7	Παρέχεται στους εργαζομένους κατάρτιση ώστε να είναι σε θέση να συμμετέχουν από την αρχή ενεργά στην προσπάθεια καθιέρωσης διατάξεων με σκοπό τη βελτίωση των διαδικασιών για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία;		
8	Συμμετέχουν οι εργαζόμενοι σε διαβουλεύσεις και στην επιλογή εργαλείων, εξοπλισμού και μέσων ατομικής προστασίας πριν από την αγορά τους;		
9	Πραγματοποιείται δοκιμαστική εφαρμογή των διαφόρων λύσεων από τους εργαζομένους προκειμένου να ληφθούν υπόψη τα σχόλια και οι παρατηρήσεις τους πριν από τη λήψη των τελικών αποφάσεων;		

	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	Ναι	Όχι
1	Υπάρχουν συμφωνηθείσες διαδικασίες για τη συμμετοχή των εκπροσώπων των εργαζομένων;		
2	Ζητείται η γνώμη των εκπροσώπων των εργαζομένων για όλα τα ζητήματα υγείας και ασφάλειας, όπως: εκτιμήσεις κινδύνων, μέτρα, διορισμοί εργαζομένων αρμόδιων για θέματα υγείας και ασφάλειας, πρώτες βοήθειες κ.λπ., κατάρτιση σε θέματα υγείας και ασφάλειας, εισαγωγή νέου εξοπλισμού, τεχνολογιών κ.λπ.;		
3	Συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων σε διαβουλεύσεις και στην κατάρτιση οδηγίων, διαδικασιών, πολιτικών κ.λπ.;		
4	Συμμετέχουν οι εκπρόσωποι των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, π.χ. μέσω συμβουλευτικών οργάνων και ομάδων λήψης αποφάσεων;		
5	Εξασφαλίζεται η ενεργή συμμετοχή των εκπροσώπων των εργαζομένων και της διοίκησης σε ελέγχους υγείας και ασφάλειας στην εργασία;		
6	Ενθαρρύνονται οι εκπρόσωποι των εργαζομένων να υποβάλλουν εκθέσεις με παραδείγματα καλής πρακτικής, οι οποίες θα μπορούσαν να αποθηκεύονται σε μια οργανωμένη βάση δεδομένων;		
7	Συμμετέχουν πλήρως οι εκπρόσωποι των εργαζομένων στη διερεύνηση συμβάντων;		
8	Χορηγείται στους εκπροσώπους των εργαζομένων άδεια μετ' αποδοχών ώστε να μπορούν να συζητούν σχετικά θέματα και στη συνέχεια να ενημερώνουν τους εργαζομένους τους οποίους εκπροσωπούν;		
9	Παρέχεται στους εκπροσώπους των εργαζομένων διοικητική συνδρομή για την πλήρη στήριξή τους στη διεκπεραίωση των αρμοδιοτήτων τους;		
10	Παρέχεται κατάλληλη κατάρτιση στους εκπροσώπους των εργαζομένων όσον αφορά στις γενικές αρχές πρόληψης και την εφαρμογή τους στους χώρους εργασίας; Παρασχέθηκε κατάρτιση στους εκπροσώπους των εργαζομένων για την ανάπτυξη των σχετικών δεξιοτήτων εκπροσώπησης;		

Πηγές και περαιτέρω πληροφόρηση

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA)

<http://osha.europa.eu>

Για την παροχή περαιτέρω συμβουλών και καθοδήγησης στους εργαζομένους και στους εκπροσώπους τους, δημιουργήθηκε ειδική ενότητα στον δικτυακό τόπο της εκστρατείας «Ασφαλείς και Υγιείς Χώροι Εργασίας». Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει ηλεκτρονικούς συνδέσμους με διάφορες διαδικτυακές εκδόσεις και δικτυακούς τόπους, καθώς και με ηλεκτρονικές εκδόσεις του παρόντος οδηγού που μπορούν να ανακτηθούν μέσω διαδικτύου.

Ο δικτυακός τόπος είναι διαθέσιμος σε 24 γλώσσες στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
www.healthy-workplaces.eu

Ο EU-OSHA καταρτίζει εκθέσεις με καλές πρακτικές ηγεσίας της διοίκησης των επιχειρήσεων και συμμετοχής των εργαζομένων, οι οποίες θα καταστούν διαθέσιμες κατά τη διάρκεια της εκστρατείας. Επίσης, στον δικτυακό τόπο θα προστεθούν ειδικές ενότητες για την ηγεσία της διοίκησης (www.healthy-workplaces.eu/leadership) και για τη συμμετοχή των εργαζομένων (www.healthy-workplaces.eu/worker-participation).

«Η πλήρης συμμετοχή των εργαζομένων δεν περιορίζεται στις διαβουλεύσεις — οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους συμμετέχουν και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.»

Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικαλιστικών Οργανώσεων (ETUC)

www.etuc.org

Η ETUC έχει πραγματοποιήσει διάφορες δημοσιεύσεις σχετικά με την εκπροσώπηση των εργαζομένων.

Τμήμα του Ευρωπαϊκού Συνδικαλιστικού Ινστιτούτου (ETUI) για τις εργασιακές συνθήκες και την ασφάλεια και υγεία στην εργασία

www.etui.org/Topics/Health-Safety

Ενδεικτικά, βλέπε:

- Κύρια θέματα — εκπρόσωποι για θέματα ασφαλείας
- Ενότητα εκδόσεων για τους εκπροσώπους των εργαζομένων
- Άρθρα του HesaMag για την εκπροσώπηση των εργαζομένων

Οι **εθνικές συνδικαλιστικές οργανώσεις** παρέχουν πρακτική υποστήριξη και κατάρτιση στους εκπροσώπους των εργαζομένων, καθώς και πληροφορίες σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

Οι **εθνικές αρχές EAY** παρέχουν ενημέρωση και καθοδήγηση σχετικά με τις νομικές απαιτήσεις και τις καλές πρακτικές. Για παράδειγμα, στον δικτυακό τόπο της Εκτελεστικής Αρχής για την Υγεία και την Ασφάλεια του Ηνωμένου Βασιλείου περιλαμβάνεται ειδική ενότητα για τη συμμετοχή των εργαζομένων: <http://www.hse.gov.uk/involvement/index.htm>

Άλλες πηγές

Η έκδοση «**Zero harm worker involvement** — the missing piece», 2011, <http://www.workerinvolvement.co.uk>

Το περιοδικό **Hazards Magazine** — βλέπε την ενότητα «resources» (πηγές) για την οργάνωση και τους εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων: <http://www.hazards.org/resources/index.htm>

Η έκδοση «**Barefoot research** — a worker's manual for organising on work security», Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), 2002, <http://www.ilo.org>

Σχετικά με την εκστρατεία

Η **εκστρατεία «Ασφαλείς και Υγιείς Χώροι Εργασίας»**, η οποία συντονίζεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία και τους εταίρους του στα 30 κράτη μέλη της ΕΕ, στηρίζει ένα ευρύ φάσμα δράσεων τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Στόχος της εκστρατείας **«Πρόληψη των κινδύνων στην εργασία με τη συμμετοχή όλων»** 2012-2013 είναι η ενημέρωση για τη σημασία της ηγεσίας της διοίκησης των επιχειρήσεων και της συμμετοχής των εργαζομένων στην ΕΑΥ, με στόχο την πρόληψη των ατυχημάτων και των ασθενειών που συνδέονται με την εργασία.

Σημαντικές ημερομηνίες

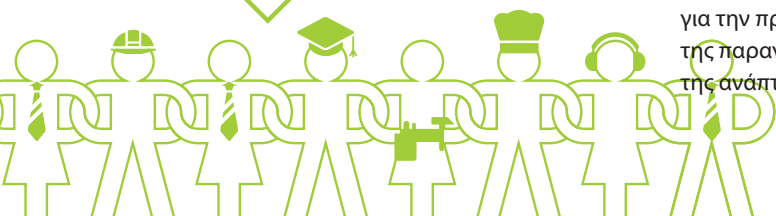
- Έναρξη της εκστρατείας: 18 Απριλίου 2012
- Ευρωπαϊκές εβδομάδες για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, τον Οκτώβριο του 2012 και του 2013
- Τελετή απονομής Βραβείων Καλής Πρακτικής: Απρίλιος 2013
- Ευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη για τους Ασφαλείς και Υγιείς Χώρους Εργασίας: Νοέμβριος 2013

www.healthy-workplaces.eu

«Η εκστρατεία Ασφαλείς και Υγιείς Χώροι Εργασίας είναι η μεγαλύτερη εκστρατεία της Ευρώπης για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία.»

Αποστολή του **Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA)** είναι να καταστήσει τους χώρους εργασίας στην Ευρώπη ασφαλέστερους, υγιέστερους και παραγωγικότερους. Ο Οργανισμός αναζητά, αναπτύσσει και διανέμει αξιόπιστες, έγκυρες και αμερόληπτες πληροφορίες για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία και διοργανώνει πανευρωπαϊκές εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, με έδρα το Μπιλμπάο της Ισπανίας, ιδρύθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1996 και φέρνει σε επαφή εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των κυβερνήσεων των κρατών μελών, οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων, καθώς και κορυφαίους εμπειρογνώμονες από κάθε κράτος μέλος της ΕΕ των 27 αλλά και από άλλες χώρες.

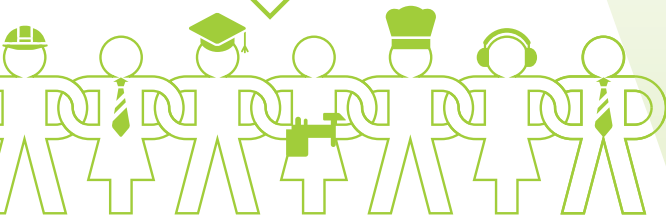
Η **Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικαλιστικών Οργανώσεων (ETUC)** ιδρύθηκε το 1973 και σήμερα εκπροσωπεί 83 ενώσεις συνδικαλιστικών οργανώσεων σε 36 ευρωπαϊκές χώρες, καθώς και δώδεκα ομοσπονδίες του κλάδου της βιομηχανίας. Πρωταρχικός στόχος της είναι η προώθηση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και η ανάπτυξη μιας ενωμένης Ευρώπης της ειρήνης και της σταθερότητας, στην οποία οι εργαζόμενοι και οι οικογένειές τους θα μπορούν να απολαμβάνουν πλήρη ανθρώπινα και πολιτικά δικαιώματα και υψηλά επίπεδα συνθηκών διαβίωσης. Το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο περιγράφει μια κοινωνία η οποία συνδυάζει την αειφόρο οικονομική ανάπτυξη και τα διαρκώς βελτιούμενα πρότυπα διαβίωσης και εργασίας, περιλαμβανομένης της πλήρους απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας, των ίσων ευκαιριών, των ποιοτικών θέσεων εργασίας, της κοινωνικής συνοχής, καθώς και μιας ανοικτής και δημοκρατικής διαδικασίας χάραξης πολιτικής που επιτρέπει την πλήρη συμμετοχή των πολιτών στις αποφάσεις που τους αφορούν. Η ETUC πιστεύει ότι οι διαβουλεύσεις με τους εργαζομένους, οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, ο κοινωνικός διάλογος και οι καλές συνθήκες εργασίας είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την προώθηση της καινοτομίας και την ενίσχυση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης στην Ευρώπη.

Συμμετοχή των εργαζομένων στην επαγγελματική ασφάλεια και υγεία — Πρακτικός οδηγός

Οι εργαζόμενοι συχνά έχουν καλύτερη γνώση των διαδικασιών εκτέλεσης των εργασιών που τους έχουν ανατεθεί, καθώς και του πώς αυτές μπορούν να εκτελεστούν με ασφαλέστερο τρόπο. Ο οδηγός αυτός περιγράφει πώς οι εργαζόμενοι μπορούν να αξιοποιήσουν αυτή τη γνώση και σε συνεργασία με τη διοίκηση της επιχείρησης να βελτιώσουν τις συνθήκες ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας τους. Δίνει επίσης έμφαση στους ρόλους, τις αρμοδιότητες και τις νομικές υποχρεώσεις των εργοδοτών, των εργαζομένων και των εκπροσώπων των εργαζομένων στην προσπάθεια αυτή. Παρέχει ακόμα παραδείγματα των βημάτων που όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να ακολουθήσουν με στόχο την ουσιαστική βελτίωση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας. Ο οδηγός αυτός παρέχει τέλος «καταλόγους ελέγχου», τους οποίους οι εργαζόμενοι και οι εκπρόσωποί τους μπορούν να αξιοποιήσουν στην προσπάθειά τους να διασφαλίσουν τη μέγιστη δυνατή μείωση των κινδύνων στην εργασία.

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Gran Vía 33, 48009 Bilbao, ΙΣΠΑΝΙΑ

Τηλ. +34 944794360

Φαξ +34 944794383

Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: information@osha.europa.eu

<http://osha.europa.eu>

Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικαλιστικών Οργανώσεων

International Trade Union House (ITUH)

Boulevard Roi Albert II, 5/Koning Albert II-laan 5

1210 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË

Τηλ. +32 22240411

Φαξ +32 22240454

<http://www.etuc.org>

ISBN 978-92-9191-592-7

9 789291 915927

Υπηρεσία Εκδόσεων